

SedatErdoğan

‘SES’ TEMELLİ CÜMLE YÖNTEMİ

SES TEMELLİ TÜRKÇE, KÜRTÇE, İNGİLİZCE...

SES TEMELLİ CÜMLE...

SES TEMELLİ DİL...

Dil eğitimi, ülkemizde yıllardır çözülememiş en önemli sorunlardan biridir. Çok uzun süredir bu sorunun ötelenmiş ve çözülememiş olması, bu sorunu kemikleştirmiş, bir devlet sorunu haline getirmiştir. Burada, sorun, ana unsurdan (Ana ve Hedef dilin ses bilinci) kaynaklanmaktadır. Çünkü ana dilin ve yabancı dillerin ses bilinci (ana unsur, temel, öz) okullarımızda öğrencilere verilmemektedir.

Dillerin (Türkçe, İngilizce, Almanca...) ses sistemi=düzeni okullarda EKSİK ve YANLIŞ öğretildiği veya ses öğretimi okullarda hiç yapılmadığı için biz dilleri=sesleri öğrenemiyoruz, öğretemiyoruz, bilmiyoruz!.. Başka bir ifadeyle, okullarımızda yabancı dil eğitimi yapılırken, hedef dilin sesbilim (fonoloji–genel ses sistemi) bilgisi=‘ana unsur, temel, öz’ doğru ve uygun kullanılmamaktadır. Daha ana unsurun ne olduğunun farkında değil Türkiye!..

Halbuki dilin asıl kaynağını oluşturan seslerin değiştirilmesi veya başka dillerden alınması mümkün değildir. Bu konuda zorlama olursa dili kullanan insanlar arasında anlaşmazlıklar doğar, çünkü dilde zorlama olmaz. Her dil, kendi kuralları içinde yaşar ve gelişmesini sürdürür. Bir dili, diğer bir dilden ayıran en temel faktör, o dilin ses sistemidir, düzenidir.

Örnek: Türkçe, ‘vurgu zamanlı’ İngilizce gibi öğretilir mi? Bu düşünülemez, uygulanması bile teklif edilmez, edilemez. Sonuçta İngilizce de, ‘hece zamanlı’ Türkçe gibi öğrenilemez, öğretilmez. Ancak Türkiye’de –ne zamanlı– dil eğitimi yapıldığı belirsiz!..

Dilin hammaddesi, temel yapı taşı olan ‘ses’, Türkiye’de sadece telaffuz olarak algılanmaktadır, görülmektedir. Doğru telaffuz, temel malzemesi ses olan dilin, ancak ve ancak yan unsurudur. ‘Ses’, ise dili meydana getiren ana unsurdur. Dil ile ilgili diğer tüm olaylar ise yan unsurdur. Tüm yan unsurlar gücünü ana unsurdan alır. Okuma, yazma, konuşma, dinleme... becerilerinin özü sestir. ‘Ses’ sadece konuşmayı (telaffuzu) etkiler demek, gerçek İngilizceden veya bilimden uzaklaşmaktır. Başka bir ifadeyle, İngilizcenin sadece tek yönüne odaklanmak demektir. ‘Ses bilinci’ okuma, yazma ve dinlemeyi en az konuşmayı etkilediği kadar etkiler. Sayılar nasıl matematiğin her dalını etkiliyorsa, ‘sesler’ de dilin her yönünü etkiler. Bir dilin kendine özgü ‘sesleri’, o dilin anayasasını oluşturur. Bir ülkeyi ayakta tutan o ülkenin anayasasıdır, bir dili ayakta tutan o dilin sesleridir.

İlk ve orta öğretim anadil ve yabancı dil dersi öğretim programı gereği, ses öğretimi yapılmak zorundadır. Ancak okullarımızda anadil ve hedef dilin sesletim öğretimi yapılmamaktadır. Sesletim öğretiminin yapılıp yapılmadığı da denetlenmemektedir. Bir dilin genel ses sistemini, dil öğretmenleri özel alan bilgisi olarak bilmek zorundadır. Ancak Türkçe dil öğretmenleri, Türk yabancı dil öğretmenleri, eğitim denetmenleri... anadil ve hedef dilin genel ses sistemini yeterince bilmemekte, bilimden uzak ve yanlış sesler kullanmaktadırlar. Gelişmiş ülkelerde bir dil öğretilirken (hangi dil olursa olsun=anadil, hedef dil) ses bilincinin kazandırılması esas olup ilk önce öğrencilere ses bilinci verilmektedir.

Bir dilin ses bilgisi, o dilin şifresidir, anayasasıdır. Beyin, hedef dilin ses sistemini mutlaka kabul etmelidir. (Ses bilincinin erken yaşta verilmesi) Bunun için, ana dil ile hedef dil arasındaki ses ayrımlarını bilmek zorundadır. Ses bilinci verilmeden bir dili öğretmek, öğrenmek dilcilik tekniği bakımından mümkün değildir.

Eğer yapılmaya çalışılan bir işte ciddi bir problem, çözülemeyecek kadar ciddi bir sorun, var ise bu, o işin kesinlikle (%100) özündedir (ses).

YÜZBİNDEN fazla araştırma ve ONLARCA deneysel çalışma sonucunda 'SESLE BAŞLAYAN ve SİSTEMLİ SES EĞİTİMİ ALAN' bireylerin dili kolaylıkla öğrendikleri belirlenmiştir...

YAPILAN ARAŞTIRMALARDAN ÖRNEKLER:

*Beynin, kelimeyi bir bütün olarak değil de, ses dizimine bağlı olarak algıladığı, (Gh. Wettstein, Badour, 2006)

*Çocukların kendi kendilerine ses bilincini edinemedikleri, ses bilincinin bir plan dahilinde öğretilmesi gerektiği, (Ribben, Perfetti, 1989)

*Alfabetik dillerde ses bilinci eğitiminin zorunlu bir öncelik olduğu, hatta bunun öğrenmenin kalbi olduğu, (Ziegler, Goswami, 2005)

*Ses bilinci çalışmalarına çok erken yaşlarda başlanması gerektiği, (Stanke, 2001)

*Sözlü dil ile yazılı dil arasında vazgeçilmez bir ilişki olduğu, (Bentolila, Gombert, 2005).

*Ses-şekil (harf) ilişkisini keşfetmenin zorunlu olduğu, ortaya çıkmıştır. (Sprenger, Charolles, 2003)

*İngilizcede yaklaşık % 84 SES UYUMU vardır. (Approximately % 84 of English words are phonetically regular. (Wiley Blevins, 1998)

*Anadil eğitimi, yabancı dil eğitiminin en önemli yan unsurlarından biridir. (Sedat Erdoğan, 2012)

Müfredat (öğretim) programında yıllardır olan 'ses öğrenimi' okullarımızda hala yapılmamaktadır, uygulanmamaktadır, denetlenmemektedir. Daha da ötesi, acı tarafı MEB bile, 'Okullarda ses-letim öğreniminin yapılması mümkün değildir', veya 'ses-letim öğrenimi yapılamaz' görüşünü dillendirmektedir, savunmaktadır.

Dilin özü, temeli, anayasası olan 'ses öğrenimi' ülkemizde gramerden bile sayılmamaktadır!.. Hemen hemen herkes ağırlıklı gramer yapıldığı için dil öğretilemediğini belirtmektedir. Halbuki en temel, öz gramer (ses) konuları bile ülkemizde yıllardır öğretilmemektedir. Özetle, gerçek gramerin ne olduğunu bile ülke olarak bilmiyoruz.

Telaffuz öğrenimi gramerin en önemli parçalarından biridir. Ses ise gramerin ilk basamağıdır. Ses, hece, kelime, cümle.

'Harfleri bilmeyenle, sesleri bilenle dalga geçilir' anlayışı Türkiye'de hakimdir. Harf şekildir, ses ise esastır, içeriktir. Ülkemizdeki şekilcilik hastalığı, dil eğitiminde de kendini göstermektedir.

Bir ülkede dilin öğrenilmemesi, aslında diğer derslerin de öğrenilmemesi anlamına gelir. Tüm derslerin temeli dildir. Çünkü insanlar düşünmeyi dille öğrenir.

Bir yerde çok büyük bir sorun varsa, bu sorun o işin en önemli yerindedir. Dilin özü, temeli, en önemli yeri SES değil de başka bir şey midir?

Biz dilleri (SESLERİ) öğretmiyoruz, öğretemiyoruz, bilmiyoruz!..

Ben de derslerimde ses (ana unsur) öğretimini etkili şekilde uygulayamıyorum. Çünkü öğrencilerim haklı olarak bana da inanmamakta, güvenmemekte...

Öğrencilerim dersin büyük çoğunluğunu yabancı 'ses' öğretimini sorgulamakla geçiriyorlar. 'Bu kadar öğrenci, öğretmen, müdür, denetmen, öğretim görevlisi, bakanlık yetkilisi nasıl yanlış bilir, bu kadar kişi yalan mı söylüyor, bu kadar insan işini mi savsaklıyor...' gibi pek çok soruyla her gün karşılaşmaktayım. Bu ikilem olduğu sürece eğitimin (öğrenim ve öğretim) sağlıklı işlemesi mümkün mü?

MEB in dağıttığı ücretsiz dil dersi kitaplarında 'SES' YOK DENECEK KADAR AZI!.. Bu nasıl müfredata uygunluktur, bu nasıl bilime uygunluktur!

Bu sorunları ve çözüm yollarını her kuruma, her şekilde iletmeme rağmen, 'Sen yap, boşver başkasını' anlayışıyla hep karşılaştım. Bu nasıl bilimselliktir!..

'Hece zamanlı' Türkçe...	'Vurgu zamanlı' İngilizce...
--------------------------	------------------------------

*Kendim, öğrencilik hayatımda SES'le ilgili hemen hemen hiçbir şey görmedim; binlerce öğrenciye sordum, SES öğrenimini görmediklerini söylüyorlar; binlerce öğretmene sordum, SES öğrenimini yapmadıklarını söylediler; birçok denetmene SES öğreniminin neden yapılmadığını sordum, onlarda bu işi neden kurcaladığımı (sende yapma dercesine) sordular; birçok müdüre SES öğreniminin yapılması gerektiğini anlattım, onlarda anlamsız anlamsız yüzüme baktılar; velilere SES bilincinin dil eğitiminde olmazsa olmaz olduğunu anlattım, onlarda çekindikleri-korktukları için bir şey yapamayacaklarını söylediler; üniversitelere gidip dil hocalarıyla SES öğrenimini konuştum, onlarda SES öğreniminin çok önemli olduğunu ancak tam anlamıyla SESleri öğrenmedikleri-bilemedikleri için SES öğrenimini yapamadıklarını (sıkılarak) söylediler. Böyle ÖĞRENİM-ÖĞRETİM olmaz...

GRAMER = SES, HECE, KELİME, CÜMLE den oluşur.

Ülkemizde doğru dilbilgisi=gramer öğretimi yapılmadığı için anadil ve yabancı dil eğitimi inanılmaz derece zayıftır. Türkiye’de sadece gramer bölümünün cümle kısmı (%25) yapılmaya çalışılmaktadır. Bu da cümle ezberlemekten öteye gitmemektedir. Ancak birçok devlet yetkilisi, okullarda sadece gramer öğretimi yapıldığı için anadil ve yabancı dil eğitiminin kötü olduğunu dillendirmektedir. Bu inanılır gibi değil! Okullarda sadece cümle kısmı yapılmaktadır... SES,

HECE...YOK. Türkiye’de ‘ses’ gramerden bile sayılmamaktadır!.. Halbuki cümle, kelime ve heceyi denetleyen SES tir.

**DÜNYADA EĞİTİMDE KULLANILAN 3 (ÜÇ) TEMEL SLOGAN VARDIR!
ANCAK BUNLARIN HİÇBİRİ TÜRKİYE’DE UYGULANMAMAKTADIR...**

1	SU-SES-SAYI	SES-DİL-EĞİTİM
2	SES TEMELLİ DİL	ANADİL TEMELLİ EĞİTİM
3	HECE ZAMANLI TÜRKÇE...	VURGU ZAMANLI İNGİLİZCE...